

राज्यातील धान उत्पादक
शेतक-यांना विशेष
आर्थिक सहाय्य देणेबाबत

महाराष्ट्र शासन

कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग

शासन निर्णय क्रमांक - लवेसू ०३०७/प्र.क्र.१०७/११ अे

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२,

दिनांक - २२ जून, २००७

प्रस्तावना :-

खरीप २००६- ०७ मध्ये राज्यातील भात पिकावर काही प्रमाणात किड व रोगांचा प्रादुर्भाव आढळून आला होता' याशिवाय पावसातील खंड व अतिवृष्टी या कारणामुळे राज्यातील भाताचे उत्पन्न कमी आले आहे. याबाबत लोकप्रतिनिधींनी भात पिकास मदत करावी अशी मागणी केलेली आहे' या पार्श्वभूमीवर राज्यातील धान उत्पादक शेतक-यांना मदत करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

"राज्यातील भात उत्पादक शेतक-यांना प्रति हेक्टरी १०००/- रुपये याप्रमाणे जास्तीत जास्त २ हेक्टर मर्यादेपर्यंत, किमान १००/- रुपये याप्रमाणे शेतक-यांना एक विशेष बाब म्हणून अर्थसहाय्य देण्याचा निर्णय शासनाने घेताले आहे.

२. जुलै-सप्टेंबर २००६ हया कलावधीत अतिवृष्टी आणि पूर यामुळे भात पिकाचे जे ५० टक्क्यापेक्षा जास्त नुकसानग्रस्त क्षेत्र आहे, या क्षेत्रास यापूर्वीच अर्थसहाय्य देण्यात आल्यामुळे हे क्षेत्र या अर्थसहाय्यातून वगळण्यात यावे."

३. रुपये १०००/- प्रती हेक्टरी, जास्तीत जास्त २ हेक्टरच्या मर्यादेत कमीत कमी रु.१००/- व जास्तीत जास्त रु.२०००/- विशेष आर्थिक सहाय्य देण्यास अंदाजे रु. १४२.७० कोटी इतका खर्च अपेक्षित आहे. या निधीपैकी सुरुवातीला रुपये ५०.०० कोटी (पन्नास कोटी फक्त) निधी आकस्मिकता निधीतून मंजूर करण्यास शासन याद्वारे मान्यता देतआहे. या शासन निर्णयान्वये मंजूर व मुक्त केलेला निधी खालील अटीच्या अधीन राहून पात्र शेतक-यांना वितरीत करण्यास शासन मान्यता देण्यात येत आहे.

३.१ हंगाम २००६-०७ मध्ये शेतक-यांच्या ७/१२ च्या उता-यावर धान (भात) पीकाची नोंद असणे आवश्यक आहे.

३.२ जुलै, २००६ ते सप्टेंबर, २००६ या कालावधीतील अतिवृष्टी व महापुरामुळे ज्या शेतक-यांना शासनाकडून आर्थिक मदत मिळाली आहे, अशा शेतक-यांना ही मदत देय राहणार नाही.

३.३ ही मदत शेतक-यांना रोखीने बँकेमार्फत देण्यात यावी.

३.४ ज्या शेतक-यांचे बँकेमध्ये खाते असेल त्या खात्यामध्ये ही रक्कम जमा करण्यात यावी.

३.५ ज्या शेतक-यांचे बँकेमध्ये खाते नसेल त्यांच्या बाबतीत देय मदतीच्या रकमेचा वापर करून बँकेत नवीन खाते उघडण्यात यावे व त्याच खात्यात अनुज्ञेय रक्कम जमा करण्यात यावी.

३.६ या रकमेतून कोणत्याही प्रकारची कपात व वसुली करण्यात येऊ नये.

४. वरील रक्कम शेतक-यांना अदा करण्यासाठी अनुसरावयाची पध्दती --

४.१ जिल्हाधिकारी यांनी ज्या शेतक-यांच्या ७ / १२ च्या उता-यावर हंगाम २००६-०७ मधील धान पिकाची नोंद झाली आहे, अशा शेतक-यांची यादी बँक निहाय/गाव निहाय आणि बँकेच्या खाते क्रमांकासह तयार करावी . तसेच प्रत्येक शेतक-याला अनुज्ञेय असलेल्या रकमेची नोंद यादीत करावी.

४.२ गावनिहाय लाभार्थीना वितरीत केलेली रक्कम एकूण लागवड क्षेत्रापेक्षा जास्त असणार नाही याची जिल्हाधिकारी/ कृषि आयुक्त यांनी दक्षता घ्यावी.

४.३ सदर क्षेत्र निव्वळ तालुकानिहाय विचारात न घेता गावनिहाय क्षेत्र प्रत्यक्ष तपासण्यात यावे.

४.४ जिल्हा अधिक्षक कृषी अधिकारी यांना आवश्यक निधी आयुक्त (कृषी), महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांनी तातडीने उपलब्ध करून द्यावा. धान पिकाखालील गावनिहाय क्षेत्र हे त्या जिल्ह्यातील लागवड क्षेत्रापेक्षा जास्त होणार नाही याची आयुक्त (कृषी) यांनी खात्री करून घ्यावी व नंतरच निधीचे प्रत्यक्ष वितरण करावे.

४.५ शेतक-यांना अदा करावयाची रक्कम बँकेमार्फतच अदा करावयाची असल्यामुळे प्रत्येक शेतक-यांसाठी वेगळा धनादेश न काढता बँक निहाय खातेदारांच्या यादया तयार करून सर्व खातेदारांकरिता एकत्रित धनादेश जिल्हा अधिक्षक कृषी अधिकारी यांनी बँकेत जमा करावा.

४.६ बँकेने यादी प्रमाणे व खात्याप्रमाणे संबंधीत शेतक-यांच्या नांवावर अनुज्ञेय रक्कम जमा करावी. अशाप्रकारे जमा होणा-या रकमेमधून कोणत्याही प्रकारची कपात व वसुली करण्यात येऊ नये.

५. निधीची व्यवस्था -

५.१ राज्यातील सर्व धान उत्पादक शेतकऱ्यांना वरील मंजुरी नुसार अदा करावयाच्या निधीपैकी रु.५०.०० कोटी (रुपये पन्नास कोटी मात्र) इतका निधी, या शासन निर्णयान्वये उपलब्ध करून देण्यात येत आहे. उर्वरीत निधी वितरणाबाबतचे आदेश स्वतंत्रपणे निर्गमीत करण्यात येतील.यासाठीचा खर्च वित्त विभागाचे ज्ञापन क्र. आकनि- ११०७ /२०/अर्थसंकल्प- १२ , दिनांक १९ जून, २००७ अन्वये मंजूर केलेल्या रु.५०.०० कोटी (रुपये पन्नास कोटी मात्र) एवढया आकस्मिकता निधीतून भागविण्यात यावा.(संगणक संकेतांक क्र.८०००-२८०-३)आकस्मिकता निधीतून खर्च करतांना कोषागाराकडे सादर करण्यात येणा-या देयकावर शासन ज्ञापन वित्त विभाग क्र. आकनि- ११०७/२०/अर्थसंकल्प-१२, दि.१९ जून, २००७ (संगणक संकेतांक क्र. ८०००-२८०-३) अन्वये मंजूर असे लाल शाईने लिहावे.

५.२ वरीलप्रमाणे मंजूर करण्यात आलेला निधी खालील लेखाशिर्षाखाली खर्ची घालण्यात यावा.

मागणी क्रमांक डी- २ ए

२२४५-नैसर्गिक आपत्तीच्या निवारणासाठी सहाय्य-(योजनेत्तर)

०१ अवर्षण

१०१अनुग्रह सहाय्य

३१ सहाय्यक अनुदाने

१०१ (००) (०२) इतर बाबी

(२२४५ १४९२) (आ.क.नि.संगणक संकेतांक ८०००-२८०-३)

५.३ उपरोक्त प्रयोजनासाठी आयुक्त (कृषी), महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांना आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून घोषीत करण्यात येत आहे. तसेच या निधीचे जिल्हानिहाय वितरण करण्यास आयुक्त (कृषी), महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांना प्राधिकृत करण्यात येत आहे.

५.४ आयुक्त (कृषि) महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांनी वरीलप्रमाणे वाटप केलेल्या मदतीचा ताळमेळ घालून वाटप केलेल्या मदतीचा तपशिल शासनास सादर करावा

६. वरीलप्रमाणे मंजूर केलेल्या निधीच्या वितरणाच्या कामाचे क्षेत्रिय पातळीवर संनियंत्रण व समन्वय संबंधित विभागीय आयुक्त कृषि यांनी करावे. याकरिता सर्व आवश्यक सूचना अधिनस्त अधिका-यांना द्याव्यात जेणेकरून रकमेचे वितरण त्वरीत पूर्ण होईल.

७. कृषि विभागामार्फत वरील रक्कम संबंधित धान उत्पादक शेतक-यांना अदा करण्याकरीता व अनुषंगिक कामे तातडीने पूर्ण करण्यासाठी येणा-या अनुषंगिक खर्चाकरिता ०.५ टक्के निधी या शासन निर्णयान्वये मंजूर करण्यात येत आहे.

८. हे आदेश वित्त विभागाच्या सहमतीने वित्त विभागाचा अनौपचारिक संदर्भ क्रद१/०७/ व्यय-१, दि. २००७ अन्वये प्राप्त झालेल्या सहमतीनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

९. सदरचा शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या वेबसाईटवर उपलब्ध करण्यात आला असून, त्याचा संगणक सांकेतांक क्रमांक असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने

(श.अ.गोसावी)

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग

प्रति,

आयुक्त, कृषी, महाराष्ट्र राज्य, पुणे (५ प्रती)

सर्व विभागीय आयुक्त

सर्व संचालक / सहसंचालक, कृषी आयुक्तालय, पुणे

विभागीय कृषी सहसंचालक (सर्व)

महालेखापाल, महाराष्ट्र राज्य - १/२, मुंबई / नागपूर (लेखा व अनुज्ञेयता / लेखा परिक्षण)

सर्व जिल्हाधिकारी

सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद

सर्व जिल्हा अधिक्षक कृषी अधिकारी

सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी,

सर्व कृषी विकास अधिकारी

महसूल व वन विभाग (म-७) (५ प्रती)

वित्त विभाग (व्यय-१, अर्थसंकल्प ३ व १२, अर्थोपाय) / नियोजन विभाग.

सहसंचालक, लेखा व कोषागारे.

संगणक कक्ष, ५ वा मजला, नवीन प्रशासन भवन, मुंबई ३२.

सर्व सहसचिव/उप सचिव/अवर सचिव कृषि व पदुम विभाग,(कृषि प्रभाग) मंत्रालय,मुंबई-३२
विभागातील सर्व कार्यासन अधिकारी

प्रत

मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव. / मा.उपमुख्यमंत्री यांचे सचिव.
मा.मुख्य सचिव. /सर्व विभागांचे प्रधान सचिव / सचिव.
मा.मंत्री (कृषि) यांचे खाजगी सचिव.
मा.राज्यमंत्री (कृषि) यांचे खाजगी सचिव.
सर्व मंत्री व राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव.
सर्व विधान मंडळ सदस्य व्हारा विधान मंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई,
सर्व अध्यक्ष, जिल्हा परिषदा
ग्रंथपाल,महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय,ग्रंथालय,सहावा मजला,विधानभवन,मुंबई-३२.
माहिती जनसंपर्क संचालनालय, मंत्रालय, मुंबई-३२,
निवडनस्ती.